

не обмежені в обороті, або не є невід'ємними від фізичної чи юридичної особи [1, ст. 178].

Виникнення права на інформацію зумовлене зростанням інтересу як до самої інформації, так і, насамперед, до змісту інформації. На сьогоднішній день як у правовій науці, так і в законодавстві сформувалися два підходи до трактування права на інформацію. У межах вузького підходу право на інформацію трактується тільки як право на одержання (доступ) до інформації, тобто як відносне право. Широкий підхід передбачає віднесення до права на інформацію усіх видів суб'єктивних прав, спрямованих на інформацію чи на здійснення дій з нею [3, 249]. Але загальнодоступна інформація не може бути об'єктом цивільних прав, оскільки вона є безособовою і належить всім.

Є. В. Петров визначає такі основні властивості інформації як: а) нематеріальність; б) інваріантність відносно носіїв — та сама інформація може бути записана різними знаковими системами, ці знакові системи можуть використовувати різні фізичні носії для запису; в) розмноження, тобто інформація, на відміну від речовини та енергії, має здатність до розповсюдження; г) реалізованість має тенденції матеріалізації, тобто може бути використаною, стати товаром та послугою на ринку [3, 249]. У цілому можна погодитися із зазначеними ознаками. Хоча цей перелік не можна назвати повним. Додатковою ознакою інформації як об'єкта цивільних правовідносин (і як об'єкта цивільних прав) може бути здатність власника (носія) інформації захистити відповідні права у судовому порядку.

Особа реалізує свої права щодо інформації відповідно до цивільних прав на інші об'єкти. Особа здійснює свої цивільні права вільно, на власний розсуд. Нездійснення своїх цивільних прав не є підставою для їх припинення.

Законодавство України визначає, що основними видами інформації загалом є:

- 1) статистична інформація;
- 2) адміністративна інформація (дані);
- 3) масова інформація;
- 4) інформація про діяльність державних органів влади та органів місцевого та регіонального самоврядування;
- 5) правова інформація;
- 6) інформація про особу;
- 7) інформація довідково-енциклопедичного характеру;
- 8) соціологічна інформація.

Статистична інформація — це офіційна документована державна інформація, що дає кількісну характеристику подій та явищ, які відбуваються в економічній, соціальній, культурній та інших сферах життя України.

Система статистичної інформації, її джерела і режим визначаються Законом України «Про державну статистику» та іншими правовими актами в цій галузі.

Масова інформація — це публічно поширювана друкована та аудіовізуальна інформація. Друкованими засобами масової інформації є періодичні друковані видання (преса) — газети, журнали, бюлетені тощо і разові видання з визначеним тиражем. Аудіовізуальними засобами масової інформації є радіомовлення, телебачення, кіно, звукозапис, відеозапис тощо. Порядок створення (заснування) та організації діяльності окремих засобів масової інформації визначається законодавчими актами про ці засоби. Інформація державних органів та органів місцевого самоврядування — це офіційна документована інформація, яка створюється в процесі поточної діяльності законодавчої, виконавчої та судової влади, органів місцевого і регіонального самоврядування.

Основними джерелами цієї інформації є: законодавчі акти України, інші акти, що приймаються Верховною Радою та її органами, акти Президента України, підзаконні нормативні акти, ненормативні акти державних органів, акти органів місцевого самоврядування.

Закон України «Про науково-технічну інформацію» визначає, що науково-технічна інформація є об'єктом права власності.

Окремі науковці наголошують, що доктрина права власності не може бути застосована до такого об'єкта цивільного права як інформація. Це, передусім, зумовлюється властивостями інформації: а) нематеріальність; б) вона може бути скопійована та відтворена необмежену кількість разів; в) одна і та сама інформація як об'єкт права може одночасно перебувати у необмеженого кола суб'єктів права; г) неможливість застосування відносно інформації як об'єкта права інститутів виндикації та застави власності; інформація вимірюється не тільки кількісно, також береться до уваги цінність об'єкта, яку визначає змістовна сутність інформації; д) багатоваріантність форм подання інформації. Але, інформація (за винятками, зазначеними вище) може бути об'єктом права власності. Підтвердженням цьому є не лише здатність інформації до матеріалізації (може бути використаною, стати товаром та послугою на ринку), а й факти операцій з інформацією у реальних правовідносинах (продаж компакт-дисків, газет, журналів тощо).

Одним із основних об'єктів права відчуження інформації є конфіденційна інформація про особу. Як зазначається у ст. 32 Конституції України «не допускається збирання, зберігання, використання та поширення конфіденційної інформації про особу без її згоди, крім випадків, визначених законом, і лише в інтересах національної безпеки, економічного добробуту та прав людини». Законодавством України до конфіденційної інформації про особу (персональних даних) віднесено національність, освіту, сімейний, майновий стан, релігійність, стан здоров'я, а також адресу, дату і місце народження тощо.

Право особи на свою приватну сферу є абсолютним (це таємниця приватного життя, лікарська, таємниця сповіді, банківська таємниця), оскільки кожна особа має право вимагати від необмеженого кола осіб обов'язкової заборони на збирання вказаних відомостей, а якщо ці відомості стали відомими особі у зв'язку з її професійною діяльністю, то — нерозголошення). Є. В. Петров робить висновок про те, що такі відомості знаходяться поза цивільним обігом, оскільки мають переважно публічно-правовий характер [3, 250].

Цивільний кодекс України визначає, що комерційна таємниця — це інформація, яка є секретною в тому розумінні, що вона в цілому чи в певній формі та сукупності її складових є невідомою та не є легкодоступною для осіб, які звичайно мають справу з видом інформації, до якого вона належить, у зв'язку з цим має комерційну цінність та була предметом адекватних існуючим обставинам заходів щодо збереження її секретності, вжитих особою, яка законно контролює цю інформацію. Комерційною таємницею можуть бути відомості технічного, організаційного, комерційного, виробничого та іншого характеру, за винятком тих, які відповідно до закону не можуть бути віднесені до комерційної таємниці.

Отже, правовий статус даного об'єкта цивільних прав особи (зокрема фізичної особи — суб'єкта підприємницької діяльності) закріплений законом.

1. Об'єктами цивільних прав не можуть бути такі види інформації:
  - обмежена в обороті (наприклад, оперативно-розшукова інформація);
  - невід'ємна від фізичної чи юридичної особи (прізвище, ім'я, по батькові, назва юридичної особи);
  - загальнодоступна;
  - інформація про діяльність державних органів влади та органів місцевого і регіонального самоврядування;
  - правова.

2. Обов'язковою ознакою інформації як об'єкта цивільних прав є здатність бути захищеною у судовому порядку.

3. Інформація може бути об'єктом як майнових, так і особистих немайнових цивільних прав.

